

STERBEECKIA

ORGAAN VAN DE

ANTWERPSE MYCOLOGISCHE KRING

1ste Jaargang

Nr. 2

Mei 1962

Verschijnt als er iets te zeggen valt.

Redactie : Alfred Coolsstraat, 33 - ANTWERPEN

Lidmaatschap Antwerpse Mycologische Kring :
fr. 75 per jaar.

Postcheckrekening : Nr 4954.49 Mme Maria De Laet
Alfred Coolsstraat, 33 - ANTWERPEN

Secretariaat : Marcel Morren
Alf.Schneiderlaan 146 - Deurne-Centrum Antwerpen
Telefoon : 35.95.64

* * * * *

N A K L A N K

Geen enkele wanklank na nummer 1 - noch van eigen leden noch van voortreffelijke mycologen die in kennis kwamen met Sterbeecia.

Van velen en niet de minsten kregen wij zeer merkwaardige beschouwingen. Het knap stukje van de Heer Moens heeft in elk geval de belangstelling ten top doen stijgen en naast hartelijke gelukwensen kwamen er zeer ernstige vingerwijzingen met het oog op het voortbestaan ; iedereen is hierover akkoord : "Sterbeecia, moet groeien en bloeien, het is een noodwendigheid."

Een zinnetje breng ik toch graag eens naar voren omdat het de waardering bevat voor het eerste resultaat én de drang naar beter :

" Ik hoop van harte dat u in de toekomst de mogelijkheid " krijgt de publicatie te verbeteren en te verhogen. Het " doel der vereniging en de waarde der bijdragen verdienen " inderdaad een beter kleedje. Met herhaalde gelukwensen..."

Uit het buitenland stellen ze onze inspanning zeer op prijs, onder toevoeging van enkele aanmerkingen die bewijzen dat ons doel : "verdienstelijk werk van onze leden vóór onze leden te behouden" voorbijgestreefd werd. Doch later hierover meer !

Sterbeecia nr 2 ligt persklaar, bevat reeds 2 bijdragen en de bronnen vol vooruitzicht borrelen reeds op.

En wat zoudt ge denken van ... het kleedje ?

Laat ons hopen dat ook dit nummer in de smaak valt en zijn doel bereikt ! De Lente is in 't land !!

St. Mariaburg 24-4-1962

G. ANDRIES

HEMITRICHIA CLAVATA ROST.

(clavata = knotsvormig)

Tijdens de najaarsuitstap op 12 november 1961 van de "Antwerpse Mycologische Kring" te Brasschaat-Polygoon, Provincie Antwerpen, ontdekten wij deze zeer mooie en interessante myxomyceet. Bij mijn weten de eerste vondst op al onze zo menigvuldige uitstappen.

Weersgesteldheid : laatste weken veel mist en regen.
Enkele dagen lichte nachtvorst.

Groeiplaats : op zware ontwortelde boomstronken, sedert enkele jaren verzameld op braakgrond met vliegpijnen en een verscheidenheid van kreupelhout.

Bij het omwentelen ervan konden wij een flinke groei van deze slijmzwammen waarnemen, ongeveer 3 dm² oppervlakte.

Al dadelijk viel het op dat wij hier te doen hadden met meer dan één soort, alle in geel-bruine tonen. Door microscopische selectie konden wij twee soorten onderscheiden. Dezelfde avond bij onze gastvrije leden, mijnheer en mevrouw Vermeulen kon onmiddellijk een betrekkelijk veel voorkomende soort, met typische microscopische kenmerken, afgezonderd worden : *Trichia varia*, maar de andere zou slechts na een flinke krachtinspanning zijn naam prijsgeven.

Woord vooraf :

Deze zwam werd bepaald met behulp van het werk :
"A Monograph of the Mycetozoa" door A. en G. Lister, met achteraf een controle met "The Myxomycetes" by T.H. Macbride and G.W. Martin.

Hij behoort tot de 2e groep : Endosporeae
2e order : Lamprosporaes
2e suborder : Calonemineae

1 Fam. Trichiaceae, daarin vinden wij 5 geslachten :
Trichia, *Oligonema*, *Calonema*, *Hemitrichia*, *Cornuvia*.

Systematisch onderzoek :

Het eerste nazicht wees uit dat het hier ging ofwel om *Trichia* ofte *Hemitrichia*.

Bij *Trichia* bestaat het capillitium uit vrije draden, bij *Hemitrichia* vormt het min of meer een netwerk van vertakte draden. Om het eenvoudig uit te drukken : bij *Trichia* is het capillitium samengesteld uit stukjes draden, bij *Hemitrichia* uit enkele draden die steeds doorlopen en hier en daar vertakkingen vormen.

De kenmerken van *Hemitrichia* troffen wij aan bij de gevonden exemplaren.

Dit geslacht wordt verder ingedeeld in 10 soorten. Na een grondige studie bleek het door ons gevonden specimen *Hem. clavata* te zijn.

Beschrijving :

De sporangia zijn gesteeld, 3 mm. hoog, vrij groeiend, alleenstaand of in groepjes van 2 - 3 - 5 tot zelfs 20 stuks, knotsvormig, schitterend okergeel. (Kleuren Codex Seguy Nr 212). - Tekening A.

Steeltjes rood-bruinkleurig (Code Seguy Nr 146) gaan geleidelijk in het sporangium over. Het openbreken hiervan gebeurt van boven af, door het scheuren van de sporangiumwand. Zo komen capillitium en sporen vrij. De steel loopt uit in een vliezig hypothallus dat dezelfde kleur heeft als de steel - Tekening B.

De vliezige sporangiumwand is van binnen bezet met fijne papillen - Tekening C en D.

De rood-bruine gegroefde stelen zijn binnenwaarts gevuld met min of meer bolronde cellen, wat een systematisch kenmerk is - Tekening E.

Het capillitium opgebouwd met olijf-gele draden van 5 tot 6 μ dik en omwonden met 5 - 6 duidelijke spiraalbanden van 1 μ breed. - Tekening F.

De capillitiumdraden vertonen hier en daar enkele vertakkingen (zie pijltje tekening H) met vrij afgerond, stomp draadeinde. - Tekeningen G - H.

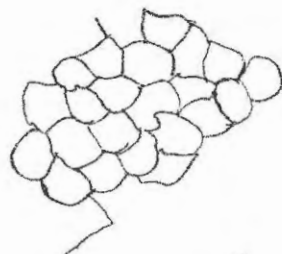
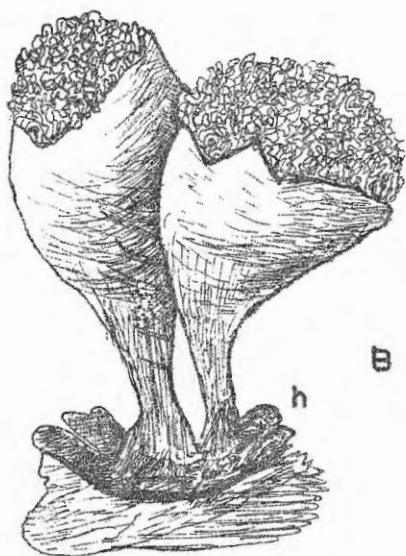
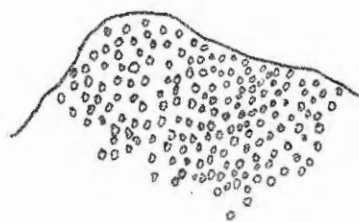
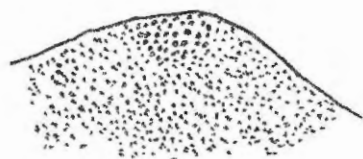
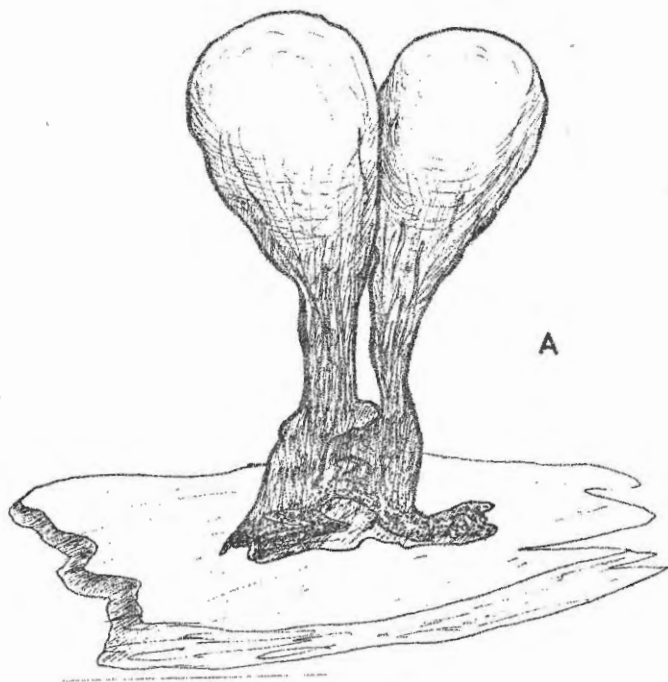
De ronde, okerkleurige sporen, versierd met netwerk, dikwandig, hebben een doormeter van 8,5 tot 10 μ .
Tekeningen I - J.

Grootte : 8,5 x 9 μ 9,5 x 9 μ
 9 x 9 μ 9,5 x 10 μ

VAES A.

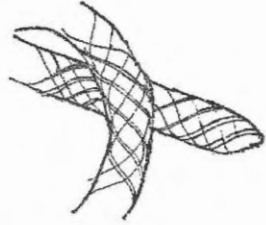
VERKLARING DER FIGUREN

- A : Knotsvormig bijeengegroeid nog gesloten sporangium
25 x .
- B : Idem bij het openbreken aan de bovenzijde ;
h = hypothallus 25 x
- C : Vliezige sporangiumwand bezet met fijne papillen
aan de binnenzijde 500 x
- D : Idem 1000 x, immersieobjectief.
- E : Deel van de steel, van binnen gevuld met bolronde
cellen (systematisch kenmerk) 500 x
- F : Deel van het capillitium met 5 tot 6 spiraalwindin-
gen 1000 x, immersieobjectief.
- G : Idem met stomp afgerond einde. 1000 x, immersie-
objectief.
- H : Idem 500 x.
- I : Sporen met netwerk en oliedruppel.
1000 x, immersieobjectief.
- J : Sporen met netwerk 1800 x, immersieobjectief.
-

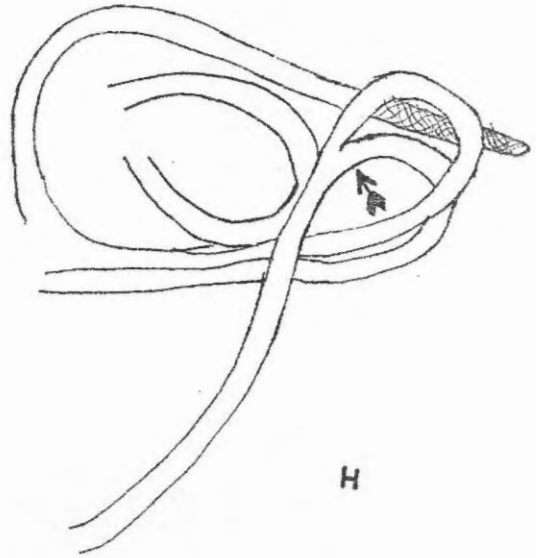

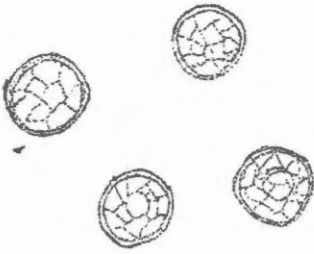
F

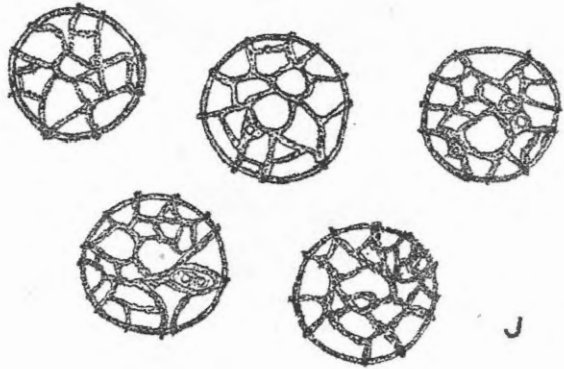
G

H

I

J

UITSTAP NAAR KAPELLENBOS

OP 29 OKTOBER 1961

-:-:-:-:-:-:-:-:-

Aan het centraal station van Antwerpen troffen we aan : Mr Imler, L.; Mr Morren, M.; Mr Vaes, A.; Juffr. Schiltz, B.; Mr Moens, J. en zoontje Herman. Te Kapellenbos zouden ons nog vervoegen : Juffr. Bruylants; Mr en Mw Helsen; Mr en Mw Vermeulen M. en zoontje Robert; Mr en Mw Verheyen, Mr Sene-caut; Mr Bonami, A.; Mr Andries, G. en Mr Van Moorsel.

Tijdens het gebruikelijk kwartiertje, ter aankomst, trok onze voorzitter de aandacht op de verschillen tussen *Amanita phalloides*, *Am. citrina* en *Am. rubescens*, welke in de onmiddellijke nabijheid geoogst werden.

Dan begon de werkelijke tocht.

Na een honderdtal meter de macadamweg gevolgd te hebben, in de richting van Kapellen, werd rechts een dreef genomen, langs de ene zijde beplant met pijnbomen, aan de andere zijde met struikgewas. De groep verspreidde zich en ieder van ons zocht een gedeelte van het terrein af, de gevonden paddestoelen werden bijeengebracht in een mandje om achteraf gezamenlijk besproken te worden, wat soms uitliep op levendige betwistingen tussen de specialisten. Van een niet alledaags, groot, kleurig exemplaar van *Coniophora cerebella* werd een kleurenfoto gemaakt door Mr Vermeulen.

Verbleekte specimen van *Clitocybe splendens* (*Lepista inversa*) mochten eerst enige twijfel verwekken, maar de gevorkte plaatjes, en nadien de kenschetsende wrattige sporen pleitten in het voordeel van deze bepaling.

Juffr. Bruylants was zeer tevreden bij het aanschouwen van een talrijke groep *Inocybe entheles* in alle stadia, wat Mr Morren aanzette tot het nemen van een kleurenfoto.

Al herboriserend kwamen we des middags toe in het "Melkhuisje" te Heide, voorzien van een rijke oogst paddestoelen. Na het middagmaal werd besloten dat een groep

verder zou zoeken en anderen zouden de inrichting behartigen van een kleine tentoonstelling, een initiatief dat slaagde dank zij de welwillende medewerking van de waard, die ons ruimte en tafels daarvoor ter beschikking stelde.

Vanzelfsprekend bracht de uitspreiding van onze vondsten leerzame besprekingen mede, onder de kundige leiding van voorzitter Imler.

Dat deze uitstap rijk was aan interessant materiaal getuige de lijst (1).

Een bijzondere vermelding verdient de vondst van Mr Morren : *Cortinarius purpurascens*, in gemengd bos, zeer zeldzaam voor de omstreken van Antwerpen.

Boletus (Tubiporus) erythropus, *edulis*.

(*Krombholzia*) *leucophaeus*, *rufescens*.

(*Xerocomus*) *subtomentosus*, *badius*.

(*Ixocomus*) *bovinus*, *variegatus*, *luteus*.

Gomphidius roseus

Paxillus involutus

Cantharellus cibarius

Schizophyllum commune

Panellus stipticus

Marasmius dryophilus, *peronatus*

Collybia maculata

Mycena flavescens, *aetites*, *galericulata*, *rorida*, *epipterygia*, *epipterygioides*, *sanguinolenta*, *galopus*.

Laccaria laccata, *amethystina*

Clitocybe vibecina (Ricken), *dealbata*, *clavipes*, *odora*, *splendens* (*Lepista inversa*)

Melaleuca melaleuca

Tricholoma rutilans, *flavobrunneum*, *terreum*, *saponaceum*.

Rhodophyllum cetrata (*Nolanea*)

rhodopolium (*Entoloma*)

Inocybe dulcamara, *geophylla*, *geophylla* var. *lilacina*, *eutheles*, *lacera*, *petiginosa*, *fibrisoides* (alles microscopisch nagezien door Juffr. Bruylants)

Naucoria pellucida (*Tubaria furfuracea*)

Hebeloma anthracophilum, *crustuliniforme*, *mesophaeum* Fr. ex Pers. (= *versipele* sensu Konrad en Maublanc)

- Cortinarius purpurascens, anomalus, cinamomeus, castaneus,
erythrinus, glandicolor, rigidus, paleaceus,
hemitrichus.
- Galera hypnorum ?, rubiginosa.
- Gymnopilus fulgens (Fulvidula)
- Dryophila mutabilis (Pholiota)
- Geophila (Hypholoma) uda ?, capnoides, sublateritia,
" fascicularis
" (Psilocybe) semilanceata
" (Deconica) atrorufa
" (Stropharia) aeruginosa
- Drosophila (Psathyrella) gracilis, gossypina, appendiculata
(hydrophila)
- Coprinus micaceus, radians, atramentarius
- Pluteus cinereofuseus
- Amanita phalloides, citrina, citrina var. alba, rubescens,
gemmata, muscaria,
vaginata var. fulva
- Russula cyanoxantha, vesca, aeruginea, grisea, paludosa,
atropurpurea, fragilis, emetica, Mairei, sardonica,
fellea.
- Lactarius vellereus, pubescens, turpis (plumbeus), blen-
nius, vietus, glycyosmus, mammosus, rufus, quietus,
decipiens, camphoratus, tabidus Fr. (= theiogalus
sensu Neuhoff).
- Dacryomyces deliquescens
- Calocera cornea
- Clavaria cristata
- Coniophora cerebella
- Stereum hirsutum, purpureum
- Calodon zonatum
- Phylacteria terrestris
- Tomentella fusca
- Leptoporus adustus
- Phaeolus Schweinitzii
- Coriolus versicolor
- Ungulina annosus (Fomes), betulinus (Piptoporus)
- Xanthochrous perennis (Polystictus)
- Lycoperdon umbrinum Pers., gemmatum Batsch
- Calvatia saccata (Vahl.) Morg.
- Scleroderma aurantium (Vaill.) Pers. s. l.
verrucosum (Vaill.) Pers. s. l.

Macropodia macropus
 Galactinia badia
 Peziza aurantia
 Ciliaria confusa
 Leotia lubrica
 Coryne sarcoides
 Orbilia sp.
 Helotium ciliatosporium
 Hypocrea citrina
 Cordyceps militaris
 Hypomyces chrysosperma
 Mucor macrocarpa (op Mycena epipterygia)
 Physarum sp.
 Diachaea leucopoda
 Lycogala epidendron.

Deze leerrijke, met een heerlijk herfstweder begunstigde, en tot ieders voldoening aangename tocht eindigde rond 6 uur 's avonds, wanneer de deelnemers per trein of per auto huiswaarts keerden.

J. MOENS

(1) Volgende classificatie systemen werden gevolgd :

- A. R. Kühner en H. Romagnesi voor de hogere paddestoelen.
- B. H. Bourdot en A. Galzin : Polyporen, Clavaria, enz.
- C. A. Lister : Myxomyceten (Slijmzwammen)
- D. E. Boudier : Discomyceten.
- E. Hollos : Stuiifzwammen.

Uit de oude doos

Wat dacht de pionier Franciscus Van Sterbeeck over de naam Amanita?

(Overgenomen uit zijn werk : "Theatrum fungorum oft het toneel der campernoeliën ... Antwerpen 1675 - blz. 5-6)

DEN NAEM AMMONITAE

Menichvuldighe schrijvers ghetuyghen, dat de Arabiers ende oude Griecken de eerste van de wereltdt zijn, de welcke van de Fungi eerst gesproken ende geschreven hebben ; doch van geene soorten in het besonder, maer noemden alle de soorten van Fungi met eenen alghemeynen Grieckschen naem, Ammonitae, oock Amanitae : welcke letter o oft a bij haer geene veranderingh ofte bescheydenheydt noch in de natuur nochte in wesen beteckende. Daerom was ick seer begerich tot de uytleggingh van desen naem, waer van ick verscheyde hebbe ghevonden. Voor het eerste, soo hebben de Fungi den naem van Ammonitae becomen naer een seker gheslacht van volck in Arabien, het gene ons de H. Schrifture betuyght, die ghenoept sijn Ammonitae ; welcken naem dit volck heeft becomen naer haer gheboort stadt, ende de stadt naer den sone van Lot, die ghenoept was Ammon, welcke natie om haer overgroot quaet niet alleen van Godt verstooten, maer vermaledijt waeren, want sij en mochten in geene goddelijcke vergaderinghen noch tempels comen, tot in de thiende generatie toe. Ende om dat de Fungi by de Arabiers en Griecken niet bekent en waren tot eenighe spijsse oft ander ghebruyck, ende dat door foute van ondersoek, niet anders al voor quaet en vergif (het welcke noch hedens daeghs ghebeurt, dat seer te beklagen is, bij foute van ondersoek menichte goede ende gheneesbare kruyden als onnut met de voeten ghetrappt worden) daer om hebben sy aen de Fungi den naem van Ammonitae toegheworpen, als aen een vermaledijdt ghewasch, onnut om in eenighe vergadering van andere spijsen haer te vergheselschappen ; op de selve manier, als vele verscheyde wortelen en sappen, die eerst voor fenijn, ende naermaels tot medecijn ghebruyckt sijn.

Veele eeuwen hier naer heeft Hyppocrates dese natuer van Ammonitae begost te ondersoeken : onder welcke hij ons twee goede eetbare soorten aenwijst, de welcke hij beneffens Galenus ons met den selven naem van Ammonitae noempt, ende bekent maect.

Daleschampus : Omnium fungorum ij minimum sunt noxij : secundi autem post hos, sunt Ammonitae : reliquos verò tutius est ne attingere quidem, ... Hier seght desen Auteur, dat de Ammonitae de tweede goede soort van Fungi sijn, maar niet de vermaledijde.

Galenus seght, dat Ammonitae van het Hebreewsch woordt Aman voorts compt : het welck te seggen is, Nutrire, dat is voeden : waer uyt hy seght, dat de Ammanitae tot goet voedtsel dienen.

Nicander ende meer andere segghen, dat sy den naem naer den grooten berch Amanus becomen hebben, den welcken Syrien van Cicilien scheidt, al waer dese Ammanitae in groote menichten groyen, ende aldaer ghemeyn ghegeten worden.

Sy worden in het Grieckx Micetas ghenoept, welck woordt het selve was als Myces oft Bolites : met welcke namen de Griecten eenighe jaeren daer naer de goede, by haer bekent gheworden zijnde, oock die selve met dien naem altijd ghenoept ende de goede Fungi aanghewesen ende beschreven hebben.

* * * * *

W I J Z I G I N G

De regels 17 tot 19, blz. 5, van Sterbeeckia Nr 1, moeten worden :

Steel : hyphen (figuren A.7 en A.8), bij dwarse doorsnede (figuren A.5 en A.6), hoekig, onregelmatig, zwart tot kleurloos, wand dik en glad, afmetingen ongelijk, by. 6 x 4 $\frac{1}{4}$ tot 14 x 11 $\frac{1}{4}$.